دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» به تفصیل از آموزش، فرهنگ و... گفت

بعید است پویایی شورا در دولت جدید کم شود

زیرساخت‌ها برای افزایش ظرفیت پزشکی باید ارتقا پیدا کند

یعنی نتیجه‌ها در حوزه فرهنگ مثل علم و فناوری نبود. در حوزه راهبری هم به نظرم من شواضعیف بودم. یعنی نقش قرارگاهی شورا در حوزه فرهنگ چندان جنگی به دل نمی‌زد. طبیعتا همین ضعیف بودن را هم مباحث زنان و خانواده و حوزه تعلیم و تربیت داشت.

به هر حال باتوجه به همین قوت و ضعف‌ها و با مشارکت خود اعضای شورا باید تغییر و تحولی انجام می‌دادیم. خب. الوأل‌رهبر انقلاب تاکید داشتند که اعضای شورا باید هویت جمعی پیدا کنند و وقت بیشتری بگذارند. ثانیاً تاکید شد انقلاب که مستند تحول سوانح‌نوشته شده بود، نقشه‌راه نیست. ما در شورا تصویب و ابلاغ شد اما اجرایی سازی این سند بر عهده ما قرار گرفت. طبیعتا ما باید چهار سناد را راه‌اندازی می‌کردیم. تقریبا برخی از این سناد فی‌الجمله راه افتاده بودند، برخی دیگر اصلا راه نیفتاده بودند. ما چهار سناد فرهنگی- اجتماعی، علم و فناوری، تعلیم و تربیت و خانواده و زنان را راه‌اندازی یا تقویت کردیم و ذیل این سناد ما هم میزهایی را تعریف کردیم، یعنی به جای اینکه مرتب بگوییم کمیسیون فلان، میز تعریف کردیم تا میزها عهده‌دار فعالیت‌های راهبردی و راهبری بشوند. شاید همین شیوه سبب شد که اسناد متعددی را در این دوره کوتاه به شورا برسد. فعلا سند توانیم هم تدوین کنیم و هم به تصویب و ابلاغ برسانیم. رهبر انقلاب ۳۰ سال تاکید می‌کردند این سند، سند موسیقی را بنویسید و ابلاغ کنید. خب نشده بود. بعضی اسناد مثل سند صنایع دستی بسیار کلیدی است؛ تقریبا توجهی به آن نشده بود. با خوابط و مقررات VOD ما که آن را تمام کردیم. دولت که عوض شد نظر دولت جدید این بود که تا در روزارت ارشاد مستقر شود. فعلا سه نکته داریم اما آماده تصویب و ابلاغ است. سند سینما، سند تئاتر و خیلی از این اسناد هم آماده‌اند. پس این یک کار.

سند تحول خانواده برای باید اجرایی‌سازی و ساختار متناسب با این سند مجدد باز پایینی می‌شد. این کار هم در همان ماه‌های اول انجام شد. نکته دوم این بود که ما غیر از حوزه راهبردی و راهبری، دو کار کلیدی دیگر هم باید در شورا انجام می‌دادیم. یکی بحث رصد و کشف مسئله‌ها بود که مقدم بر آن دو حوزه بود. یکی هم بحث نظارت و ارزیابی و الزام‌سنجی بود که بعد آن دو حوزه باید انجام می‌شد. بنابراین باید این دو را هم اضافه می‌کردیم که اضافه شد. در ادامه توضیح می‌دهم که در حوزه‌های رصد و نظارت چه اتفاقاتی افتاد. نکته سومی که به نظر من اهمیت داشت و در حکم رهبری هم ایشان اشاره کردند، البته دو مورد مانده که یکی مربوط به حوزه سینماست. شهید زینی‌نظرش بر این بود کار بیشتری روی آن صورت گیرد. گرچه در شورای عمومی نهایی شده بود. یک اینکه ضوابط نشر کتاب بود و یکی هم آیین‌نامه ابلاغی دانشجویان. این هم مانده است که در این دوره اگر نظرانی باشد مطرح می‌شود که پس از بازنگری ابلاغ شود. تحقیقاً غیر از این موارد چیزی نمانده بود.

اوضاع جلسات با رئیس‌جمهور جدید چگونه است؟

تاکنون ۲ جلسه با دکتر پزشکیان داشتیم. جلسه اول که بیشتر گفت‌وگو و گزارش عملکرد شورا بود. جلسه دوم هم با پنج مصوبه ادامه داشت. انصافاً اینکه در یک جلسه ۸-۷ مصوبه مهم داشته باشیم، جلسه موفقی در شورا تلقی می‌شود. همه ۴ سناد مطرح شده، شورا را دوست دارند و در این شورا‌ها اجماعی حقیقی به تناسب علاقه و تخصصشان عضو شورا و شرکت می‌کنند. یعنی می‌توان این را گفت که بحش فایل توجهی از شورا هرهفته سه‌شنبه اوصرت است؛ ثانیاً چگونه باید انجام دارند. دوطول هفته هم برای جلسات شوراهای سناد‌ها - متوسط در هر شورایی دو- سه گاهی تا ۴ نفر از اعضای حقیقی شورا شرکت می‌کنند. اگر دنبال یک شورای عالی اعضای دارند. ماهیانه یک گزارش رصدی آماده می‌کنیم و در اختیار اعضا قرار می‌دهیم. گاهی اوقات در شورای معین و عالی هم پیرامون آن موضوع گفت‌وگو شد. یا گازارشی ارائه می‌شود. براساس همین است نظارو بر اینها و ما میزها را تشکیل دادیم. سناد‌ها براساس این اولویت‌ها و تشکیل میزها برنامه ارائه دادند و برنامه‌ها در این مرکز تجمیع می‌شوند. گام بعدی ما این است که یک اتاق وضعیت مانیتورینگ راه‌اندازی کنیم.

به صورت ملموس می‌توانید نمونه‌ای بگویید که مثلا تغییر یا دستور کاری مبنت از گزارش‌های رصدی در سناد‌ها یا شورای عالی طرح شده باشد؟

فرض کنید وقتی ما وارد بحث دانشگاه فرهنگیان شدیم و ۲ نظام‌نامه تعریف کردیم، این حاصل تحقیقات رصدی ما بود. یعنی مرکز رصد و ارائه خود سناد کپ قبلاًاز میدانی انجام داده بود و وزارت آموزش وپرورش. وقتی می‌گویم مرکز رصد دوراقع مرکز را از سناد، دستگاه و تشکل مردمی جدا نبینید. در تجویز معلم به هر تصمیمی رسیدیم حاصل همین رصد بوده است. مثال دیگر بزنم. مثلاً در بحث صنایع دستی و مسئله آن را ذکر کردیم. ما برای هرموضوعی ابتدا به منظومه فکری رهبری توجه می‌کنیم، مثلاً اینکه فرمایشات رهبری درباره صنایع دستی چیست؟ البته وضعیت صنایع دستی در کشور را نیز رصد می‌کنیم؛ مرکز رصد با کمک وزارت میراث و دیگر نهاد‌های ذی‌ربط تشکیل شد. بعد معلوم می‌شود که مسئله‌های ما کجاست. مثال دیگر بزنم. در حال حاضر سند مواد پیشرفته را داریم و حدوداً چهار جلسه در سناد علم درباره او بحث کردیم.

مواد پیشرفته یعنی چه حوزه‌ای؟

منظور بحث‌هایی است که کشور خیلی به آن‌ها نیاز دارد. دوستان ابتدا باید و نیاید و اهدافی را تعریف کردند. اعضا اعتراض کردند که اول کار رصدی‌تان را بیاورید؛ مسئله‌هایتان چیست؟ با کمک مرکز رصد، سناد علم و پژوهشگاه مواد و انرژی یک کار رصدی راروی مسئله‌ها انجام دادند و سناد براساس مسئله‌ها اولویت‌بندی کردند. اکنون ما به هیچ سندی ورود نمی‌کنیم مگر اینکه اولویت‌ها را براساس کار رصدی به دست بیاوریم. اگر هم کسی کاری انجام داده، می‌گوییم بوید دوباره از نو شروع کنید. مثلاً در بحث سیاست و ضوابط VOD ها کار میدانی انجام شده و براساس آن، سیاست و ضوابط نگاشته شده است.

آنگونه که من متوجه شدم، مرکز رصد متولی انجام پروژه رصد نیست و صرفاً از داده‌های مراکز پژوهشی استفاده می‌کند؟

ما ستاد و قرارگاهیم. گاهی اوقات ما به دستگاه‌ها می‌گوییم مثلاً اگر بخواهیم در مصوبه کنکور بازنگری انجام دهیم، اولویت این است که یک تفکر خواهی از خانواده‌ها و دانش‌آموزان انجام شود. وزارت آموزش وپرورش برود و این کار را ولو با کمک جهاد دانشگاهی انجام بده. حتی کارفرما هم نمی‌شویم. آموزش‌وپرورش باید کارفرمای این پروژه باشد.

فکر می‌کنیم حداقل ۶ یا ۷ سند در حوزه‌های مختلف در دوره اخیر مصوب و ابلاغ شده است. آخرین سند درباره طرف مصنوعی چه‌گونه به بازخورد مختلفی هم نسبت به آن وجود دارد. ضمن اینکه نوشتن این سند اتفاق مهمی است اما درخصوص کیفیت نگارش اسناد نقدهای جدی به شوراوارد می‌شود. مثلاً به نظر می‌رسد برخی اسناد ما چیزی عوان سیاست‌گذاری کلان، سیاست‌های اجرایی و برنامه‌ورزی است. در سند همه حوزه را می‌آورد اما برخی از مواردی را که باید به شکل ملموس‌تری تشریح شود، برهمه دستگاه اجرایی می‌گذاریم که خودش آیین‌نامه و شیوه‌نامه بنویسد و کار کند. با در مورد سند هوش مصنوعی درخصوص نحوه شروع با دیات نگارش یا حتی هدف‌گذاری‌ها نقدهای مختلفی مطرح شده است. من در این حوزه تسلط علمی ندارم که بخواهم آنها را تایید و یا رد کنم. وقتی مرکز پژوهش‌های متوسط اجرای برنامه‌های ۵ ساله را حدود ۳۰ درصد اعلام می‌کند، بعضی از کارشناسان سیاست‌گذاری نقد باید فضای نگارش اسناد و برنامه‌های بالادستی وارد می‌دانند. من با توجه به تازگی سند هوش مصنوعی که از مطرح کردم، چندی قبل معاون علمی رئیس‌جمهور هم گفته بود به نقشه راهی برای حوزه هوش مصنوعی نیاز داریم. به نظر می‌رسد که ایشان هم سند را کافی نمی‌دانند.

خیر، نقدی نداشت. به طور کلی هرکسی نقد سازنده‌ای برای اسناد ما داشته باشد، می‌پذیریم و از آن هم استقبال می‌کنیم. ما جلسه کرسی نقد برگزار می‌کنیم تا بیایند نقد کنند و متولیان هم گوش دهند و استفاده کنند. به عقیده من نقدها در وسسه‌اند؛ یک سری نقدها سیاسی‌اند و بدون توجه به مسائل تخصصی مطرح می‌شوند. فرض کنید کسی که سال‌ها خودش متولی فضای مجازی بوده و یک قدم در این زمینه برنداشته اما اکنون که شورا ورود کرده می‌آید و خیلی کلی نقد می‌کند. خب شما که ۱۰ سال مسئولیت آن مجموعه را برعهده داشتید یک قدمی برمی‌داشتید! بعضی از نقدها کارشناسی‌اند دلسوزانه و قابل تأمل‌اند اما اگر روی سند دقت شود، قابل رفع است. مثلاً سند هوش مصنوعی سازمان تشکیل داده و گفته که این سازمان مستقیم زیرنظر رئیس‌جمهور است. البته معاونت علمی شاید موافق نباشد و دوست دارد این مجموعه زیرنظر معاونت علمی باشد؛ تشخیص اعضای شورا این بود که سازمان هوش مصنوعی مانند سازمان انرژی اتمی به قدری مهم است که باید مستقیم زیرنظر رئیس‌جمهور باشد. هیئت‌امنا، آیین‌نامه اجرایی و اساسنامه آن هنوز کامل نشده است.

تشکیل سازمانی بدون داشتن این موارد بد نیست؟

نه، قرار بر این بود که سازمان تشکیل شود و رئیس سازمان، اساسنامه را با کمک مجموعه دیگر یعنی معاونت علمی پیگیری و نهایی کنند. بعد در شورای عالی اساسنامه را مصوب کنند. به هرحال تاکسی بالای سر کار نباشد کار به نتیجه نمی‌رسد؛ به نظرم فرایند درست بوده است. به عقیده من نقشه راه و برنامه اجرایی که معاون علمی در دبار با نخبگان نزد مقام معظم‌رهبری مطرح کرد باید توسط سازمان هوش مصنوعی ارائه شود.

نقش سند در این بین چگونه تعریف می‌شود؟ انتظار این است که سند چهارچوب کلی برنامه و نقشه راتعیین کرده باشد.

ابعاد کاملاًتعریف شده و براساس سند برنامه باید تدوین شود. سند شامل سیاست‌هاست. سیاست جهت‌دهنده است. به قول شما جان‌ها public مشخص‌اند. سیاست، بنابراین سند نباید باشد که باید بعد از سند نوشته شود. به نظر من دوستان بین سند سیاست‌گذاری با حکمرانی خطا می‌کنند. سند بخشی از حکمرانی هوش مصنوعی است. کل حکمرانی هوش مصنوعی نیست. مانند این است که بگوییم نقشه‌راه شد؛ حوزه هوش مصنوعی چیست؟ خب اینکه نباید در سند بیان شود. ما باید یک نظریه هوش مصنوعی داشته باشیم - من تعبیر هوش مصنوعی حکمی را در برخی جلسات به کار بردم - اما سند، سیاست‌ها را در ابعاد مختلف بیان می‌کند. یک نقشه‌راه نگاهش به سیاست‌ها است اما می‌گوید برای اینکه سیاست‌ها نظر به اولویت و تقابل‌ها و سیاستی نظام به ساختار باید دیگر ملاحاسات های مختلف هوش مصنوعی که در این سند انجام شده است. البته نمی‌گویم که نقص ندارد قطعاً قابل تکمیل است ولی ادامه این سیاست‌گذاری، ادامه حکمرانی است که حتماً باید به آن پرداخته شود. کل قصه در سند نهفته نیست. گاهی اوقات دوستان یک انتظاری از مجلس دارند که شأن مجلس نیست. یا از شورای عالی، شورای نگهبان و مجمع تشخیص انتظاری دارند که در شأن آن‌هاست. مجمع تشخیص سیاست کلان را خدمت رهبر انقلاب تقدیم می‌کند تا ابلاغ کنند. بعد می‌بینیم سیاست‌های کلان ۷ یا ۸ بند شد. بله، آن ۷ بند سیاست‌های کلی علم و فناوری به نقشه جامع علمی کشور تبدیل می‌شود. نقشه جامع علمی کشور هم برنامه نیست. باید براساس آن دستگاه‌ها برنامه ارائه دهند. ما که نیستیم به جای وزارت علوم تصمیم بگیریم. ۳۰ دستگاه داریم و در حوزه هوش مصنوعی دخیل باشند. هوش مصنوعی یک پارادایم است یعنی باید راه‌آهن، حمل و نقل، حوزه سلامت، فرهنگ، آموزش و پرورش، دانشگاه و وزارت علوم و بهداشت هرکدام باید به آن بپردازند و برنامه خودشان را هم می‌خواهند اما در یک سازمان مستقلی باید این برنامه‌ها نهایی شود. ما باید نظارتی داشته باشیم تا برنامه‌ها از سند تخطی نکنند.

تعدادی پرونده به سنشده در حوزه آموزش عالی داریم، از شما می‌خواهم درخصوص آخرین وضعیت آن توضیح دهید. یکی از آن‌ها درخصوص آمایش آموزش عالی است. تنها تهادی که به طورجدی پیگیر آمایش بوده شوراست اما به نظر می‌رسد در رفت‌وآمد دولت‌ها کمااین به نقطه مطلوبی که مورد نظر بوده، نرسیده است. از وضعیت اجرای آمایش گزارشی دارید و اینکه در دولت جدید قرار است این موضوع چگونه پیش برود؟

این پرسش‌ها را که کسی تخصصی‌تر است، پیشنهاد می‌دهم که می‌توانید با برخی افراد ستادها نیز مصاحبه کنید. آنچه من اطلاع دارم در وزارت علوم یک کار خوب آمایشی انجام شد. البته این حرکت از دولت آقای روحانی شروع شده بود و دولت جدید راه را دنبال کرد. یک طرح آمایشی رسیدند و بخشی از این طرح را هم اجرا کردند. حتی مرکز آموزش عالی داشته‌ایم که در شرف دانشگاه شدن بودند؛ مثلاً در خوزستان به خاطر طرح آمایش یک‌دفعه که زیرمجموعه دانشگاه شهید چمران شوند یا بعضاً دانشگاه‌های غیرانتفاعی خیلی جمع‌وجور شد. درگذشته بسیار موسع بود.

اینکه وزارت علوم برخی رشته‌ها را به دانشگاه آزاد یا دانشگاه‌های دولتی نمی‌داد، به این جهت بود که طرح آمایشی که نوشته بودند؛ اجرایی شده بود؛ اما وقتی که من به میدان می‌روم و به استان‌ها سفر می‌کنم، می‌بینم آنچه روی کاغذ است با آنچه که در عمل باید اجرا شود فاصله دارد. من اخیراً سفری به نیشابور داشتم. حالت است بدانید نیشابور و شهرهای خراسان که از معادن فراوانی برخوردارند، شرایط خاص‌اند.

من نمی‌دانم واقعاً این آمایش یا چه منطقی طراحی شده است. قرار است در جلسه شوراایین مورد را مطرح کنم. بعضاً رشته مهندسی معدن در برخی استان‌ها هست که به مهندس معدن نیازی وجود ندارد. این منطقه و آنچه در مقام اجراست به نظر نیاز به بازنگری دارد. اطلاعات جزئی‌تر را می‌توانید از ستاد علم و فناوری بپرسید.

کنکور مراکز اختلافی در جمع‌بندی ابعاد نمی‌کند؟

نه، از قضا کمک می‌کند. مثلاً بعضی از آن‌ها در حوزه حجاب کار کردند که رویکردهایشان مختلف بوده است. پرسش‌ها متفاوت و متنوع بوده است لذا نگاه ما را دقیق‌تر می‌کند. ما اکنون سامانه رصد را راه‌اندازی کردیم البته برای هرموضوعی گزارش‌هایی می‌کنیم و در اختیار اعضا قرار می‌دهیم. فعلا تصمیم نگرفتیم که گزارش‌های رصدیمان را در سایت قرار بدهیم اما همه اعضا اطلاع دارند. ماهیانه یک گزارش رصدی آماده می‌کنیم و در اختیار اعضا قرار می‌دهیم. گاهی اوقات در شورای معین و عالی هم پیرامون آن موضوع گفت‌وگو شد. یا گازارشی ارائه می‌شود. براساس همین است نظارو بر اینها و ما میزها را تشکیل دادیم. ستاد‌ها براساس این اولویت‌ها و تشکیل میزها برنامه ارائه دادند و برنامه‌ها در این مرکز تجمیع می‌شوند. گام بعدی ما این است که یک اتاق وضعیت مانیتورینگ راه‌اندازی کنیم.

به صورت ملموس می‌توانید نمونه‌ای بگویید که مثلا تغییر یا دستور کاری مبنت از گزارش‌های رصدی در سناد‌ها یا شورای عالی طرح شده باشد؟

فرض کنید وقتی ما وارد بحث دانشگاه فرهنگیان شدیم و ۲ نظام‌نامه تعریف کردیم، این حاصل تحقیقات رصدی ما بود. یعنی مرکز رصد و ارائه خود ستاد کپ قبلاًاز میدانی انجام داده بود و وزارت آموزش وپرورش. وقتی می‌گویم مرکز رصد دوراقع مرکز را از ستاد، دستگاه و تشکل مردمی جدا نبینید. در تجویز معلم به هر تصمیمی رسیدیم حاصل همین رصد بوده است. مثال دیگر بزنم. مثلاً در بحث صنایع دستی و مسئله آن را ذکر کردیم. ما برای هرموضوعی ابتدا به منظومه فکری رهبری توجه می‌کنیم، مثلاًاینکه فرمایشات رهبری درباره صنایع دستی چیست؟ البته وضعیت صنایع دستی در کشور را نیز رصد می‌کنیم؛ مرکز رصد با کمک وزارت میراث و دیگر نهاد‌های ذی‌ربط تشکیل شد. بعد معلوم می‌شود که مسئله‌های ما کجاست. مثال دیگر بزنم. در حال حاضر سند مواد پیشرفته را داریم و حدوداً چهار جلسه در ستاد علم درباره او بحث کردیم.

مواد پیشرفته یعنی چه حوزه‌ای؟

منظور بحث‌هایی است که کشور خیلی به آن‌ها نیاز دارد. دوستان ابتدا باید و نیاید و اهدافی را تعریف کردند. اعضا اعتراض کردند که اول کار رصدی‌تان را بیاورید؛ مسئله‌هایتان چیست؟ با کمک مرکز رصد، ستاد علم و پژوهشگاه مواد و انرژی یک کار رصدی راروی مسئله‌ها انجام دادند و سناد براساس مسئله‌ها اولویت‌بندی کردند. اکنون ما به هیچ سندی ورود نمی‌کنیم مگر اینکه اولویت‌ها را براساس کار رصدی به دست بیاوریم. اگر هم کسی کاری انجام داده، می‌گوییم بوید دوباره از نو شروع کنید. مثلاً در بحث سیاست و ضوابط VOD ها کار میدانی انجام شده و براساس آن، سیاست و ضوابط نگاشته شده است.

آنگونه که من متوجه شدم، مرکز رصد متولی انجام پروژه رصد نیست و صرفاً از داده‌های مراکز پژوهشی استفاده می‌کند؟

ما ستاد و قرارگاهیم. گاهی اوقات ما به دستگاه‌ها می‌گوییم مثلاً اگر بخواهیم در مصوبه کنکور بازنگری انجام دهیم، اولویت این است که یک تفکر خواهی از خانواده‌ها و دانش‌آموزان انجام شود. وزارت آموزش وپرورش برود و این کار را ولو با کمک جهاد دانشگاهی انجام بده. حتی کارفرما هم نمی‌شویم. آموزش‌وپرورش باید کارفرمای این پروژه باشد.

فکر می‌کنیم حداقل ۶ یا ۷ سند در حوزه‌های مختلف در دوره اخیر مصوب و ابلاغ شده است. آخرین سند درباره هوش مصنوعی چه‌گونه به بازخورد مختلفی هم نسبت به آن وجود دارد. ضمن اینکه نوشتن این سند اتفاق مهمی است اما درخصوص کیفیت نگارش اسناد نقدهای جدی به شوراوارد می‌شود. مثلاً به نظر می‌رسد برخی اسناد ما چیزی عوان سیاست‌گذاری کلان، سیاست‌های اجرایی و برنامه‌ورزی است. در سند همه حوزه را می‌آورد اما برخی از مواردی را که باید به شکل ملموس‌تری تشریح شود، برهمه دستگاه اجرایی می‌گذاریم که خودش آیین‌نامه و شیوه‌نامه بنویسد و کار کند. با در مورد سند هوش مصنوعی درخصوص نحوه شروع با دیات نگارش یا حتی هدف‌گذاری‌ها نقدهای مختلفی مطرح شده است. من در این حوزه تسلط علمی ندارم که بخواهم آنها را تایید و یا رد کنم. وقتی مرکز پژوهش‌های متوسط اجرای برنامه‌های ۵ ساله را حدود ۳۰ درصد اعلام می‌کند، بعضی از کارشناسان سیاست‌گذاری نقد باید فضای نگارش اسناد و برنامه‌های بالادستی وارد می‌دانند. من با توجه به تازگی سند هوش مصنوعی که از مطرح کردم، چندی قبل معاون علمی رئیس‌جمهور هم گفته بود به نقشه راهی برای حوزه هوش مصنوعی نیاز داریم. به نظر می‌رسد که ایشان هم سند را کافی نمی‌دانند.

خیر، نقدی نداشت. به طور کلی هرکسی نقد سازنده‌ای برای اسناد ما داشته باشد، می‌پذیریم و از آن هم استقبال می‌کنیم. ما جلسه کرسی نقد برگزار می‌کنیم تا بیایند نقد کنند و متولیان هم گوش دهند و استفاده کنند. به عقیده من نقدها در وسسه‌اند؛ یک سری نقدها سیاسی‌اند و بدون توجه به مسائل تخصصی مطرح می‌شوند. فرض کنید کسی که سال‌ها خودش متولی فضای مجازی بوده و یک قدم در این زمینه برنداشته اما اکنون که شورا ورود کرده می‌آید و خیلی کلی نقد می‌کند. خب شما که ۱۰ سال مسئولیت آن مجموعه را برعهده داشتید یک قدمی برمی‌داشتید! بعضی از نقدها کارشناسی‌اند دلسوزانه و قابل تأمل‌اند اما اگر روی سند دقت شود، قابل رفع است. مثلاً سند هوش مصنوعی سازمان تشکیل داده و گفته که این سازمان مستقیم زیرنظر رئیس‌جمهور است. البته معاونت علمی شاید موافق نباشد و دوست دارد این مجموعه زیرنظر معاونت علمی باشد؛ تشخیص اعضای شوراایین بود که سازمان هوش مصنوعی مانند سازمان انرژی اتمی به قدری مهم است که باید مستقیم زیرنظر رئیس‌جمهور باشد. هیئت‌امنا، آیین‌نامه اجرایی و اساسنامه آن هنوز کامل نشده است.

تشکیل سازمانی بدون داشتن این موارد بد نیست؟

نه، قرار بر این بود که سازمان تشکیل شود و رئیس سازمان، اساسنامه را با کمک مجموعه دیگر یعنی معاونت علمی پیگیری و نهایی کنند. بعد در شورای عالی اساسنامه را مصوب کنند. به هرحال تاکسی بالای سر کار نباشد کار به نتیجه نمی‌رسد؛ به نظرم فرایند درست بوده است. به عقیده من نقشه راه و برنامه اجرایی که معاون علمی در دبار با نخبگان نزد مقام معظم‌رهبری مطرح کرد باید توسط سازمان هوش مصنوعی ارائه شود.

نقش سند در این بین چگونه تعریف می‌شود؟ انتظار این است که سند چهارچوب کلی برنامه و نقشه راتعیین کرده باشد.

ابعاد کاملاًتعریف شده و براساس سند برنامه باید تدوین شود. سند شامل سیاست‌هاست. سیاست جهت‌دهنده است. به قول شما جان‌ها public مشخص‌اند. سیاست، بنابراین سند نباید باشد که باید بعد از سند نوشته شود. به نظر من دوستان بین سند سیاست‌گذاری با حکمرانی خطا می‌کنند. سند بخشی از حکمرانی هوش مصنوعی است. کل حکمرانی هوش مصنوعی نیست. مانند این است که بگوییم نقشه‌راه شد؛ حوزه هوش مصنوعی چیست؟ خب اینکه نباید در سند بیان شود. ما باید یک نظریه هوش مصنوعی داشته باشیم - من تعبیر هوش مصنوعی حکمی را در برخی جلسات به کار بردم - اما سند، سیاست‌ها را در ابعاد مختلف بیان می‌کند. یک نقشه‌راه نگاهش به سیاست‌ها است اما می‌گوید برای اینکه سیاست‌ها نظر به اولویت و تقابل‌ها و سیاستی نظام به ساختار باید دیگر ملاحاسات های مختلف هوش مصنوعی که در این سند انجام شده است. البته نمی‌گویم که نقص ندارد قطعاً قابل تکمیل است ولی ادامه این سیاست‌گذاری، ادامه حکمرانی است که حتماً باید به آن پرداخته شود. کل قصه در سند نهفته نیست. گاهی اوقات دوستان یک انتظاری از مجلس دارند که شأن مجلس نیست. یا از شورای عالی، شورای نگهبان و مجمع تشخیص انتظاری دارند که در شأن آن‌هاست. مجمع تشخیص سیاست کلان را خدمت رهبر انقلاب تقدیم می‌کند تا ابلاغ کنند. بعد می‌بینیم سیاست‌های کلان ۷ یا ۸ بند شد. بله، آن ۷ بند سیاست‌های کلی علم و فناوری به نقشه جامع علمی کشور تبدیل می‌شود. نقشه جامع علمی کشور هم برنامه نیست. باید براساس آن دستگاه‌ها برنامه ارائه دهند. ما که نیستیم به جای وزارت علوم تصمیم بگیریم. ۳۰ دستگاه داریم و در حوزه هوش مصنوعی دخیل باشند. هوش مصنوعی یک پارادایم است یعنی باید راه‌آهن، حمل و نقل، حوزه سلامت، فرهنگ، آموزش و پرورش، دانشگاه و وزارت علوم و بهداشت هرکدام باید به آن بپردازند و برنامه خودشان را هم می‌خواهند اما در یک سازمان مستقلی باید این برنامه‌ها نهایی شود. ما باید نظارتی داشته باشیم تا برنامه‌ها از سند تخطی نکنند.

تعدادی پرونده به سنشده در حوزه آموزش عالی داریم، از شما می‌خواهم درخصوص آخرین وضعیت آن توضیح دهید. یکی از آن‌ها درخصوص آمایش آموزش عالی است. تنها تهادی که به طورجدی پیگیر آمایش بوده شوراست اما به نظر می‌رسد در رفت‌وآمد دولت‌ها کمااین به نقطه مطلوبی که مورد نظر بوده، نرسیده است. از وضعیت اجرای آمایش گزارشی دارید و اینکه در دولت جدید قرار است این موضوع چگونه پیش برود؟

این پرسش‌ها را که کسی تخصصی‌تر است، پیشنهاد می‌دهم که می‌توانید با برخی افراد ستادها نیز مصاحبه کنید. آنچه من اطلاع دارم در وزارت علوم یک کار خوب آمایشی انجام شد. البته این حرکت از دولت آقای روحانی شروع شده بود و دولت جدید راه را دنبال کرد. یک طرح آمایشی رسیدند و بخشی از این طرح را هم اجرا کردند. حتی مرکز آموزش عالی داشته‌ایم که در شرف دانشگاه شدن بودند؛ مثلاً در خوزستان به خاطر طرح آمایش یک‌دفعه که زیرمجموعه دانشگاه شهید چمران شوند یا بعضاً دانشگاه‌های غیرانتفاعی خیلی جمع‌وجور شد. درگذشته بسیار موسع بود.

اینکه وزارت علوم برخی رشته‌ها را به دانشگاه آزاد یا دانشگاه‌های دولتی نمی‌داد، به این جهت بود که طرح آمایشی که نوشته بودند؛ اجرایی شده بود؛ اما وقتی که من به میدان می‌روم و به استان‌ها سفر می‌کنم، می‌بینم آنچه روی کاغذ است با آنچه که در عمل باید اجرا شود فاصله دارد. من اخیراً سفری به نیشابور داشتم. حالت است بدانید نیشابور و شهرهای خراسان که از معادن فراوانی برخوردارند، شرایط خاص‌اند.

من نمی‌دانم واقعاً این آمایش یا چه منطقی طراحی شده است. قرار است در جلسه شوراایین مورد را مطرح کنم. بعضاً رشته مهندسی معدن در برخی استان‌ها هست که به مهندس معدن نیازی وجود ندارد. این منطقه و آنچه در مقام اجراست به نظر نیاز به بازنگری دارد. اطلاعات جزئی‌تر را می‌توانید از ستاد علم و فناوری بپرسید.

سه‌شنبه ۱۵ آبان ۱۴۰۳
OH۴
شماره ۴۲۷۱
FARHIKHTEGANDAILY.COM
FARHIKHTEGANDAILY.COM

ادامه از صفحه ۳
ادامه در صفحه ۵

سه‌شنبه ۱۵ آبان ۱۴۰۳
OH۴
شماره ۴۲۷۱
FARHIKHTEGANDAILY.COM
FARHIKHTEGANDAILY.COM

ادامه از صفحه ۴

اصول حاکم بر آیین‌نامه ارتقا در بهمن‌ماه سال گذشته مصوب شد و اول اسفندماه مصوبه شوراابلاغ شد. وزارت علوم نیز فرصت دوماهه‌ای را داشت که پیش‌نویسی براساس آن آماده کرده و به شوراارائه دهد. هنوز به نتیجه نرسیده است؟

بازنگری آیین‌نامه ارتقا در اواخر دولت آقای روحانی به شورای اسلامی شدن رسید. شورای اسلامی شدن تبدیرفت و تاروی کار آمدن دولت جدید صبر کرد. دولت شهید رئیسی که آمد، بازنگری آیین‌نامه ارتقا نیاز مدتی پیگیری نشد. زمانی که با پیگیری‌هایی که در اینکه شورای عالی داشتیم در دستور قرار گرفت، گفتیم منطق این اصلاح چیست؟

مجموعه فرمایشات مقام معظم‌رهبری و نظرات استادان دانشگاه‌ها را گرفته و به ۱۰ اصل رسیدیم. ۱۰ اصل حکم بر بازنگری آیین‌نامه ارتقا. این ۱۰ اصل را به وزارت علوم، وزارت بهداشت، و بخش علوم انسانی- اجتماعی را نیز به شورای تحول علوم انسانی دادیم که بر اساس آن بازنگری را انجام دهند. وزارت علوم این بازنگری را انجام داد و برای دبیرخانه فرستاد. شاید یک ماه و نیم یا دو ماه قبل یا بعد از پایان دولت شهید رئیسی به ما دادند. بعد از شهادت.

اوایل خردادماه بود که قائم‌مقام وزیر علوم در یک نشست خبری از تکمیل و ارسال آن به شورا خبر داد.

بله. بعد از شهادت رئیس‌جمهور به ما دادند؛ اما زمانی که بررسی کردیم، دیدیم که این اصل دوگانه جریان ندارد. بخشی توجه شده و بخشی توجه نشده. اشکالاتی گرفته و به وزارت برگرداندیم.

دوباره به وزارت علوم برگشت؟

بله. چون این اصول دوگانه اعمال نشده و در حال حاضر وزارت علوم باید بر اساس این اصول ۱۰ گانه بازنگری کند و به ما بازگرداند.

موضوع ظرفیت پزشکی زمستان گذشته پررنگ شد. اخیراً و در آغاز سال تحصیلی اخبار مختلفی نسبت به کمبود امکانات در برخی از دانشگاه‌های علوم پزشکی مطرح شده است. افزایش اصول این تراه‌ام یک‌دفعه را ما از نتایج جلسات که شما در بهمن‌ماه سال گذشته برگزار کردید و درخصوص ملزومات این افزایش ظرفیت صحبت شده بود در رسانه‌ها مورد حاضر شدید. تصمیم‌گیری صرفاً در حد ادامه اجرای مصوبه بود یا فرارهای فبزی وجود داشته که از قرار معلوم عملیاتی نشده است؟

وزارت بهداشت و فرهنگیان علوم پزشکی گلایه‌ای داشتند که چرا در مصوبات مربوط به حوزه سلامت و علوم پزشکی در ستاد علم و فناوری دنبال می‌شود و در این ستاد که بیشتر مهندسان و علوم پایه‌اند، پزشکان در تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری سلامت نقشی ندارند.

ما آمدیم برای اینکه این خلأ رفع شود، چون مجوز راه‌اندازی ستاد پنجم را تداشتیم و اعضای شورا نیز گوفتاری دارد. تبارد است وپای وزارتخانه‌ها را ببیند. هم من و نه اعضا موافق این امر نیستیم که کاری راکه وزرا باید انجام دهند، ما بعدی‌ها دم‌ها انجام بدهیم. ما نیز نیستیم که بگوییم که ما وزیر علوم، وزیر بهداشت و وزیر آموزش‌وپرورش هستیم. ما باید نظارت کنیم. ما باید در سیستم وزارتخانه‌ها باشیم. ما باید نظارت کنیم. ما باید در وزارتخانه‌ها تعارضی نداشته باشند. اگر تعارضی دیدیم و به دستگاه تذکر دادیم، دستگاه باید بپذیرد.

یعنی شیوه‌نامه‌ها به شورا بیایند؟

نه لازم نیست. شورا خیلی گوفتاری دارد. تبارد است وپای وزارتخانه‌ها را ببیند. هم من و نه اعضا موافق این امر نیستیم که کاری راکه وزرا باید انجام دهند، ما بعدی‌ها دم‌ها انجام بدهیم. ما نیز نیستیم که بگوییم که ما وزیر علوم، وزیر بهداشت و وزیر آموزش‌وپرورش هستیم. ما باید نظارت کنیم. ما باید در وزارتخانه‌ها باشیم. ما باید نظارت کنیم. ما باید در وزارتخانه‌ها تعارضی نداشته باشند. اگر تعارضی دیدیم و به دستگاه تذکر دادیم، دستگاه باید بپذیرد.

موضوع دیگر، تعامل شورا با دیوان عدالت اداری است. سال گذشته نیز مجدداً مصوبه‌ای را گذراندند و جلسات مشترکی نیز داشتید که دیوان به حوزه آموزش عالی ورود کند. سایت دیوان راکه نگاه می‌کنیم، هنوز هم آزمایشات و متفاوتی در ۶ ماه اخیر سال جاری، از داد خواهی‌هایی که دانشجویان و کارمندها و استادان در فضای دانشگاه نسبت به مسائل متخلف آموزشی و انضباطی داشته‌اند، منتشر شده است. این موارد با یکدیگر در تعارض نیستند؟

مصوبه ماده ۶۳۰ این است که مواردی که نزاعی در حوزه آموزش وپژوهش و حتی سنجش وجود دارد، فرایندش طی راباید در سیستم وزارتخانه طی کند. برای نمونه، اگر هیئت علمی در هیئت ممیزه اعتراضی دارد یا در اعتراض دیگری، باید به